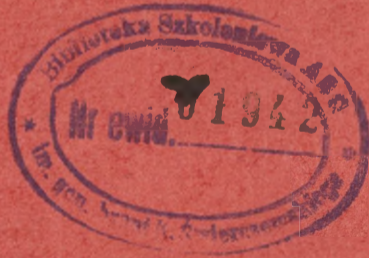

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego

ZAKŁAD OBRONY TERYTORIUM KRAJU

Egz. Nr 1

**NIEKTÓRE PROBLEMY MATERIAŁOWO-TECHNICZNEGO
I MEDYCZNEGO ZABEZPIECZENIA OBRONY
TERYTORIUM KRAJU W POCZĄTKOWYM
OKRESIE WOJNY**
I Sesja Naukowa

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
KABINETU SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Swierczewskiego
Nr 25917

REMBERTÓW

PAZDZIERNIK

1962

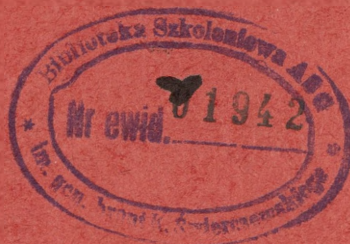
28 353 99 (47) 608
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD OBRONY TERYTORIUM KRAJU

~~_____~~
Egz. Nr 1

**NIEKTÓRE PROBLEMY MATERIAŁOWO-TECHNICZNEGO
I MEDYCZNEGO ZABEZPIECZENIA OBRONY
TERYTORIUM KRAJU W POCZĄTKOWYM
OKRESIE WOJNY**

I Sesja Naukowa

025917
**ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego**
Nr 025917

REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1962

15

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

ZAKŁAD OBRONY TERYTORIUM KRAJU

~~.....~~
egz.nr.....1

Archiwus got 123577

"NIEKTÓRE PROBLEMY MATERIAŁOWO-TECHNICZNEGO I MEDYCZNEGO
ZABEZPIECZENIA OBRONY TERYTORIUM KRAJU W POCZĄTKOWYM
OKRESIE WOJNY"

I SECJA NAUKOWA

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLNIEWEJ
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego
Nr 25917

WARSZAWA

październik

1962 r.

PLAN REFERATU

"NIEKTóre PROBLEMY MATERIAŁOWO-TECHNICZNEGO I MEDYCZNEGO ZABEZPIECZENIA OBRONY TERYTORIUM KRAJU W POCZĄTKOWYM OKRESIE WOJNY"

W S T E P

I. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE

II. NIEKTóre ZAGADNIENIA ZABEZPIECZENIA TECHNICZNEGO WOJSK OTK W UKŁADZIE MON I UKŁADZIE TERYTORIALNYM

III. NIEKTóre ZAGADNIENIA ZABEZPIECZENIA MEDYCZNEGO OTK

IV. NIEKTóre SWIADCZENIA CYWILNYCH ODDZIAŁÓW ADMINISTRACYJNYCH I GOSPODARCZYCH NA RZECZ WOJSKA ORAZ ORGANÓW WOJSKOWYCH /KWATERMISTRZOWSKICH/ NA RZECZ ADMINISTRACJI I LUDNOSCI CYWILNEJ

V. ZAKRES SWIADCZEN ORGANÓW OTK NA RZECZ WOJSK OPERACYJNYCH

W S T E P

Celem niniejszego referatu jest rozwinięcie niektórych problemów zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego OTK zasygnalizowanych w głównym referacie Zakładu Obrony Terytorium Kraju przy ASG. Zagadnienia zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego oraz obsługi wojsk i organów OTK w świetle poglądów na współczesną wojnę są zagadnieniami nowymi. Każde z zagadnień stanowi oddzielny problem, którego rozwiązanie pod względem teoretycznym i praktycznym wymaga szerokiej dyskusji i przeprowadzenia szeregu ćwiczeń dla potwierdzenia teoretycznych uogólnień, zaślad i wniosków. Wachlarz zagadnień czekających na rozwiązanie jest bardzo szeroki i nie sposób ująć je nawet w formie informacji w jednym referacie. Zagadnienia zasygnalizowane lub naświetlone w niniejszym referacie są postawione dyskusyjnie. Odzwierciedlają one punkt widzenia Katedry Taktyki Tyłów, a szereg propozycji - po głębszej analizie i ich przedyskutowaniu - może ulec większym lub mniejszym zmianom. Jeżeli niektóre z omawianych zagadnień zostały już definitywnie rozwiązane i znalazły praktyczne zastosowanie w wojsku, co jest rzeczą możliwą, to znalazły się one w referacie z braku odpowiednich materiałów na ten temat.

Uważamy, że nie ma potrzeby naświetlać roli i zadań zaplecza oraz jego znaczenia we współczesnej wojnie. Zdajemy sobie sprawę z tego, że w obecnych warunkach bez ekonomicznie silnego i właściwie zorganizowanego zaplecza działania wojsk operacyjnych na froncie zewnętrznym skazane są na niepowodzenie. Zdajemy sobie sprawę i z tego, że ostrze przyszłej wojny może zostać skierowane w pierwszej kolejności w zaplecze, w jego centra centra przemysłowe, administracyjne, polityczne, węzły komunikacyjne i ośrodki wojskowe. Przygotowane oddziały dywersyjno-sabotażowe nieprzyjaciela będą pogłębiać skutki uderzeń jądrowych, niszczyć środki łączności i dążyć do wywołania chaosu w całokształcie życia gospodarczego kraju, jak również w organizacji zabezpieczenia i obsługi wojsk operacyjnych. Do likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, walki z oddziałami dywersyjnymi oraz dla zapewnienia bezpieczeństwa

ludności cywilnej przewiduje się zorganizowanie odpowiednich sił i środków OTK, których zabezpieczenie i obsługa wymaga szczegółowego rozpracowania i naświetlenia.

W niniejszym referacie zostaną poruszone dwa problemy: zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne oraz obsługa wojsk OTK w układzie Ministerstwa Obrony Narodowej i układzie terytorialnym¹ w ogólnych zarysach - zakres działalności organów OTK na korzyść wojsk operacyjnych.

Należy zaznaczyć, że w przyszłej wojnie, w odróżnieniu od I i II wojny światowej, w systemie i organizacji zaopatrywania oraz obsłudze wojsk wystąpią dwa odrębne, nie powiązane ze sobą bezpośrednio, zasadniczo różne piony zaopatrywania i obsługi. Podział taki wynika z przewidywanego charakteru przyszłej wojny, w której wystąpią dwa fronty - zewnętrzny i wewnętrzny. Fronty te różnić się będą zakresem i rozmachem działań, ich miejscem, realizowanymi celami i wykonywanymi zadaniami, strukturą organizacyjną i charakterem działań oddziałów i związków taktycznych. Uważamy, że nie ma potrzeby uzasadniać wymienionych różnic; są one dostatecznie zrozumiałe i przekonywające. Występujące różnice w wojskach dyktują konieczność stosowania oddzielnych systemów zaopatrywania i obsługi, znacznie różniących się od siebie. Różnice te wystąpią w wielkości i rodzaju środków materiałowych, częstotliwości zużycia i uzupełniania, źródłach i sposobach zaopatrywania i obsługi wojsk. Nie unikniemy również różnic w zakresie wykonywanych zadań i w samej sktukturze organizacyjnej pododdziałów, oddziałów i urządzeń tyłowych. Uzasadnienie podanych różnic wymaga oddzielnego opracowania, lecz i bez tego można stwierdzić, że w przyszłej wojnie wystąpi pion zaopatrywania i obsługi wojsk walczących na froncie zewnętrznym oraz drugi pion, zupełnie nowy i wymagający rozpracowania, a mianowicie pion ujmujący problematykę organizacji tyłów wojsk OTK oraz ich materiałowo-techniczne i medyczne zabezpieczenie. W pionie pierwszym wyodrębniają się dwie grupy zagadnień. Pierwsza z nich ujmuje problematykę organizacji tyłów oraz materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia na szczeblu: Front - pośrednie ogniwa - żołnierz, druga zaś problematykę materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia na szczeblu: kraj - Front jako całość. Pierwsza grupa

zagadnień posiada już swoje tradycje: są z nią związane ustalone zasady i sposoby zaopatrywania i obsługi wojsk sprawdzone w praktyce. Natomiast pion drugi i druga grupa zagadnień pionu pierwszego są w stadium wypracowywania koncepcji.

W referacie zostaną krótko naświetlone zagadnienia stanowiące treść pionu drugiego, natomiast zagadnienia grupy drugiej pionu pierwszego zostaną podane ogólnie.

Przy opracowywaniu struktury organizacyjnej organów tyłowych wojsk OTK i zasad ich pracy należy brać pod uwagę:

- ogólną strukturę organizacyjną OTK;
- możliwości ekonomiczne kraju;
- istniejące organa, siły i środki pozostające w kraju na wypadek wojny, a spełniające obecnie funkcje zaopatrywania i obsługi wojsk;
- rolę i zadania OTK, w tym i wojsk OTK, zmilitaryzowanych oddziałów i organizacji paramilitarnych oraz inne czynniki wywierające wpływ na omawiane zagadnienia.

W obecnej strukturze organizacyjnej OTK wyodrębniają się trzy grupy oddziałów:

- 1/ Oddziały wojskowe podległe bezpośrednio Sztabowi Generalnemu i dowództwom okręgów;
- 2/ Oddziały wojskowe i oddziały obrony cywilnej podległe bezpośrednio wojewódzkim i powiatowym sztabom wojskowym;
- 3/ Oddziały zmilitaryzowane w poszczególnych resortach - podległe tym resortom.

Z uwagi na wyraźne różnice pomiędzy wymienionymi grupami oddziałów w zakresie ich podległości, przeznaczenia i wykonywanych zadań, sposoby ich zaopatrywania i obsługi niewątpliwie różnić się będą od siebie i dlatego też wymagają oddzielnego przeanalizowania i omówienia.

I. Zabezpieczenie materiałowe

1. Organizacja zaopatrywania oddziałów grupy pierwszej

Pierwszą grupę oddziałów stanowią oddziały i związki taktyczne o charakterze czysto wojskowym występujące na szczeblu centralnym i okręgowym. Oddziały te we wszystkie środki materiałowe i sprzęt zaopatrywane będą przez wojskowe organa

zaopatrujące. Sposób ich zaopatrywania i obsługi przedstawiony jest w formie graficzno-opisowej na załączonym schemacie /czarna /kolor czarny/. Opierać się on będzie na ogólnych zasadach obowiązujących w okresie pokoju.

Należałoby rozważyć jeszcze jeden czynnik, który nieco komplikuje sytuację. Po wydzieleniu sił i środków dla frontu zewnętrznego, na obszarze kraju z organów zaopatrujących okresu pokojowego nadal pozostaną: Główne Kwatermistrzostwo - jako centralny organ zaopatrujący w stosunku do jednostek wojskowych OTK w układzie MON oraz kwatermistrzostwa okręgów wojskowych - jako ogniwa pośrednie w systemie zaopatrywania między Głównym Kwatermistrzostwem a oddziałami gospodarczymi.

Jak z tego wynika, na szczeblu OW nastąpią pewne zmiany w zaopatrywaniu, spowodowane podejściem ogniwa dywizyjnego. Funkcję spełnianą w czasie pokoju przez kwatermistrzostwa dywizji i ich organ wykonawczy - DPZ przejmie OW co w dużym stopniu wpłynie na zwiększenie zakresu pracy kwatermistrzostwa OW, którego stan osobowy, po wydzieleniu kwatermistrzostwa armii, ulegnie zmniejszeniu. Przy tym należy wziąć pod uwagę, że na miejsce kilku związków taktycznych i oddziałów okręgowych, które wejdą w skład frontu zewnętrznego, zostaną przydzielone okręgowi oddziały KBW i WOP oraz nowe jednostki wojsk OTK, które będzie on musiał zaopatrywać. W rezultacie ilość zaopatrywanych jednostek na pewno się nie zmniejszy. Bezpośrednie ich zaopatrywanie przez OW niewątpliwie będzie dość trudne i uciążliwe. Z tego względu wydaje się celowe zorganizowanie między szczeblem OW a oddziałem gospodarczym ogniwa pośredniego, które wypełniłoby lukę po odejściu ogniwa dywizyjnego. Takimi ogniwami mogłyby być rejonowe zarządy zaopatrywania, których ilość w okręgu zależałaby od konkretnych warunków i potrzeb. Można by je zorganizować w oparciu o pomieszczenia i urządzenia stałe obecnych DPZ oraz niektórych uczelni wojskowych, a ich ogólnym zadaniem byłoby zaopatrywanie jednostek OTK znajdujących się w granicach określonego rejonu. W ten sposób struktura organizacyjna systemu zaopatrywania nie uległaby większej zmianie. Dodatnią stroną tego pociągnięcia byłoby rozśrodkowanie zapasów, bez nakładu dodatkowych inwestycji oraz zbliżenia organów zaopatrywania i środków materiałowych do

jednostek wojskowych. Źródłami zaopatrywania jednostek wojskowych w środki materiałowe i sprzęt trwałego użytku, część produktów żywnościowych oraz w MPS byłyby najbliższej położone rejonowe punkty zaopatrywania oraz istniejące obecnie składy okręgowe. Natomiast w chleb, mięso i przetwory mięsne, ziemniaki i świeże jarzyny jednostki te zaopatrywałyby się według obecnie obowiązujących zasad, z uwzględnieniem różnic wynikających z pełnego zracjonowania całości produkcji rolnej kraju.

Mówiąc o źródłach zaopatrywania należy zaznaczyć, że dla szeregu jednostek niejednokrotnie ulegać one będą zmianom wraz ze zmianą rejonu działania czy miejsca postoju. Część jednostek OTK będzie bowiem wykonywać zadania w różnych rejonach kraju; stąd też celowe jest zaopatrywanie ich z najbliższej położonych składów. Fakt ten również przemawia za celowością posiadania drobnych i gęściej rozmieszczonych składów na obszarze OW.

Dowóz środków materiałowych do jednostek mógłby być przeprowadzany transportem kolejowym, przy szerszym niż w czasie pokoju wykorzystaniu transportu własnego jednostek.

2. Organizacja zaopatrywania oddziałów grupy drugiej

Drugą grupę oddziałów stanowią jednostki układu terytorialnego podległe bezpośrednio wojewódzkim i powiatowym sztabom wojskowym w pionie wojewódzkich i powiatowych komitetów obrony. W swej działalności są one ściślej związane z terenem danego województwa czy powiatu i dlatego rzadziej będą używane poza jego granicami. W grupie tej rozróżniamy oddziały o charakterze wojskowym, jak bataliony /kompanie/ obrony terytorialnej, oddziały i organa milicji z układu funkcjonalnego, oddziały obrony cywilnej, organizacje społeczne i paramilitarne. Oddziały te razem wzięte stanowią siły i środki obrony terytorium danego województwa. Są to oddziały o różnej strukturze organizacyjnej i o różnym przeznaczeniu, a co za tym idzie - o różnych co do wielkości i rodzaju potrzebach w środkach materiałowych i sprzęcie.

Oddziały o charakterze wojskowym będą prawdopodobnie posiadać pełne wyposażenie wojskowe, podobnie jak oddziały

okręgowe. Oddziały milicji obywatelskiej i podległe im ORMO posiadają swoje wyposażenie, jak również swoje organa i system zaopatrywania. Z uwagi na podwójną podległość tych organów /w układzie funkcjonalnym - MSW, a w układzie terytorialnym - wojewódzkim i powiatowym sztabom wojskowym/ na czas wojny można by pozostawić im obecny system oraz zasady zaopatrywania i obsługi. Pozostałe oddziały, organizacje społeczne i paramilitarne posiadają pewną specyfikę, wynikającą z ich charakteru i przeznaczenia. Oddziały te w formie zwartej, ujęte w system organizacyjny mogą być przeznaczone do wykonywania określonych zadań, podczas których konieczne będzie, w mniejszym lub większym stopniu, ich zaopatrywanie i obsługiwanie oraz wyposażenie w broń i amunicję, maski przeciwgazowe, hełmy, sprzęt specjalny itp.

Uwzględniając powyższe, wydaje się niecelowe ujęcie sił i środków obrony układu terytorialnego w jeden scentralizowany system zaopatrywania i obsługi. System taki byłby skomplikowany i trudny w realizacji oraz wymagałby zorganizowania na poszczególnych szczeblach odpowiednich organów zaopatrujących. Bardziej słusznym wydaje się system zdecentralizowany, uzależniony od rodzaju środków materiałowych i sprzętu. Polegałby on na tym, że poszczególne resorty oraz obecnie istniejące przy WRN i PRN cywilne komórki zaopatrywania zaopatrywałyby w sprzęt i materiały będące do ich dyspozycji.

W świetle powyższego system zaopatrywania i obsługi sił i środków obrony terytorialnej należałoby rozpatrywać w zależności od:

- charakteru i przeznaczenia danego oddziału;
- miejsca i roli danego oddziału w systemie obrony terytorialnej;
- charakteru i rodzaju wyposażenia danego oddziału w sprzęt i materiały;
- potrzeb środków materiałowych i sprzętu oraz częstotliwości ich uzupełniania.

Oddziały o charakterze wojskowym według obecnej struktury organizacyjnej OTK występujące na szczeblu województwa i powiatu powinny odgrywać zasadniczą rolę w obronie województwa. Będą to oddziały umundurowane, skoszarowane i wyposażone w

sprzęt wojskowy. Ich system zaopatrywania powinien być zbliżony do wojskowego systemu zaopatrywania, oparty na zasadzie odpowiedzialności szczebla nadrzędnego za zabezpieczenie materiałowe i organizację obsługi szczebla podległego. W ten sposób powiatowa sekcja zaopatrywania, wchodząca w skład powiatowego sztabu wojskowego, byłaby odpowiedzialna za zaopatrywanie, będąc tym samym organem zaopatrującym powiatowe oddziały wojskowe. Z kolei wojewódzki wydział zaopatrzenia, będący częścią składową wojewódzkiego sztabu wojskowego, spełniałby taką samą rolę w stosunku do sekcji powiatowej, a jednocześnie byłby bezpośrednio odpowiedzialny za zaopatrywanie i obsługę oddziałów wojskowych podległych bezpośrednio wojewódzkiemu sztabowi wojskowemu. Na załączonym schemacie ~~wskazano to~~ ~~składem~~ ~~szczebla~~ ~~podwójne~~.

W wypadku wykorzystywania oddziałów wojskowych szczebla powiatowego poza granicami powiatów, za ich zabezpieczenie materiałowe i obsługę odpowiadałby wydział zaopatrzenia wojewódzkiego sztabu wojskowego.

Z kolei należałoby się zastanowić i określić organa nadrzędne odpowiedzialne za zaopatrywanie sił i środków OTK na szczeblu wojewódzkim. W obecnej strukturze organizacyjnej OTK nie przewiduje się oddzielnego wojskowego organu centralnego dla sił i środków układu terytorialnego. Niewątpliwie funkcje tę spełniać będzie Sztab Generalny MON poprzez okręgi wojskowe, którym w zakresie szkoleniowym i operacyjnym podlegają wojewódzkie sztaby wojskowe. Jest to tylko podległość częściowa występująca pod względem operacyjnym tylko w wypadku wykorzystywania tych oddziałów przez OW do realizacji przedsięwzięć na szczeblu okręgu. Pełna podległość sił terytorialnych zachodzi natomiast w stosunku do WKO, który określa cele i stawia zadania siłom i środkom, stanowiącym jego organa wykonawcze. Z tego względu powinna znaleźć zastosowanie obowiązująca w wojsku zasada, a mianowicie: kto stawia zadania, powinien stworzyć warunki do ich wykonania. Wychodząc z powyższego, WKO powinien być organem nadrzędnym w zakresie zaopatrywania i obsługi podległych mu oddziałów wojskowych - poprzez podległe mu organa zaopatrzenia. Lecz czy słuszne jest, aby WKO zajmował się zaopatrywaniem w sprzęt typowo wojskowy, biorąc pod

uwagę fakt, że w jego składzie nie ma fachowych komórek zaopatrzeniowych, oraz to, że na szczeblu województwa w czasie pokoju nie występuje zaopatrywanie w sprzęt i materiały wojskowe.

Nie wydaje się, aby takie stawianie sprawy było słuszne. Niecelowe byłoby również organizowanie na czas wojny organu do zaopatrywania w sprzęt i materiał wojskowy, jeżeli uwzględnia się, że byłby to organ nowy, nie posiadający doświadczenia i praktyki w zakresie zaopatrywania organów WKO.

Uwzględniając powyższe wydaje się, że sprawę tę można rozwiązać w sposób następujący. Całość zaopatrzenia oddziałów wojskowych należy podzielić na dwie grupy:

- a/ sprzęt i materiały typowo wojskowe /uzbrojenie, amunicja, umundurowanie, sprzęt chemiczny itp./.
- b/ sprzęt i materiały potrzebne zarówno wojsku, jak i gospodarce cywilnej /mps, środki spożywcze/.

Zaopatrywaniem w sprzęt i materiały grupy "a" w zasadzie zajmują się organa zaopatrujące podległe MON, natomiast grupy "b" - zarówno organa cywilne /w odniesieniu do całego społeczeństwa/, jak i organa wojskowe /w odniesieniu do wojska/. Przy tym należy zaznaczyć, że wojsko materiały grupy "b" zakupuje od organów cywilnych, głównie wojewódzkich i powiatowych.

Uwzględniając powyższe, należałoby przyjąć takie rozwiązanie aby oddziały wojskowe układu terytorialnego w sprzęt i materiały typowo wojskowy zaopatrywane były przez organa zaopatrywania podległe MON, a w pozostałe środki materiałowe - przez odpowiednie wydziały zaopatrzenia podległe WKO. Za przyjęciem takiego systemu zaopatrywania przemawia fakt, że organa wojskowe są najbardziej kompetentne i przygotowane do zaopatrywania ich w sprzęt i materiał wojskowy. Natomiast niecelowe byłoby obarczanie organów wojskowych zaopatrywaniem w pozostałe środki materiałowe chociażby dlatego, że wojsko otrzymuje je od zakładów produkcyjnych i gospodarki rolnej, a więc instytucji podległych odpowiednim wydziałom zaopatrzenia WRN. Przy takim systemie zaopatrywaniem po linii wojskowej należałoby obarczyć okręgi wojskowe. W ten sposób okręgi wojskowe byłyby organami nadrzędnymi, ze wszystkimi wynikającymi z tego tytułu konsekwencjami, w zakresie zaopatrywania sił i środków w sprzęt i materiały typowo wojskowe.

konsekwencjami, w zakresie zaopatrywania sił i środków obrony układu terytorialnego w sprzęt i materiały typowo wojskowe. Natomiast za całokształt zaopatrywania tych sił odpowiedzialne powinny być WKO. Przy takim systemie źródłami zaopatrywania w sprzęt i materiały wojskowe dla wojsk układu terytorialnego byłyby znajdujące się w ich pobliżu składy okręgowe i rejonowe, a w pozostałe środki materiałowe - wojewódzkie i powiatowe hurtownie, piekarnie i rzeźnie oraz placówki /zakłady/ CPN. Dowóz środków materiałowych powinien się odbywać transportem będącym do dyspozycji oddziałów lub WKO i PKO w ogniwie: skład - oddział.

Z kolei omówię pokrótce organizację zaopatrywania oddziałów obrony cywilnej, organizacji społecznych i paramilitarnych - jako jednej z części składowych sił i środków obrony terytorialnej. Oddziały te, jak już uprzednio wspominałem, posiadają szereg cech charakterystycznych, które należy uwzględnić przy organizacji ich zaopatrywania. Oddziały te w formie zorganizowanej występować będą tylko w czasie wykonywania określonych zadań. Stan osobowy nie będzie skoszarowany, umundurowany itp. W warunkach normalnych ludzie ci będą wykonywali swoje codzienne zajęcia, pracując w przemyśle, transporcie, na roli itp. W tych warunkach zaspokajanie potrzeb tej grupy ludności będzie się odbywać na zasadach ogólnie przyjętych dla całego społeczeństwa. W wypadku ujęcia ich w ramy zwartego organizacyjnie oddziału, oddział taki powinien być zaopatrywany i obsługiwany przez te organa, na korzyść których będzie działał. Jednostki tego typu podlegają wojewódzkim i powiatowym sztabom wojskowym i dlatego też one powinny zajmować się ich zaopatrywaniem i obsługą poprzez podległe im wydziały i sekcje zaopatrywania. Zakres ich zaopatrywania i obsługi powinien być uzależniony od rodzaju wykonywanego zadania i czasu potrzebnego na jego wykonanie, warunków i miejsca wykonywanego zadania, miejsca zbiórki /organizacji/, rodzaju potrzeb materiałowych i sprzętu. Można by przyjąć jako zasadę, że stan osobowy tych oddziałów pod względem medycznym zabezpieczony będzie przez sztab wojskowy z chwilą przybycia na miejsce zbiórki, w żywność zaś będzie zaopatrywany tylko

wówczas gdy wykonywanie zadania będzie trwało dłużej niż jedną dobę. W broń i sprzęt specjalny oddziały te należałoby zaopatrywać w zależności od sytuacji, potrzeb i rodzaju wykonywanego zadania. Wskazane byłoby, aby niektóre rodzaje sprzętu, jak np. hełmy, lekki sprzęt do odgruzowania, naprawy instalacji wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej, maski przeciwgazowe, broń dla niektórych oddziałów ipt, stan esobowy tych oddziałów posiadał przy sobie i przybywał z nim na miejsce zbiórki. Przyspieszy to rozpoczęcie wykonywania zadania i ułatwi pracę organu zaopatrującego.

Uwzględniając powyższe, celowe jest połączenie zaopatrywania omawianych jednostek z zaopatrywaniem oddziałów wojskowych obrony terytorialnej. Wówczas dostarczenie im środków materiałowych i sprzętu potrzebnego do wykonywania zadań odbywałoby się przez komórki zaopatrywania terytorialnych sztabów wojskowych ze źródeł i według systemu zaopatrywania oddziałów wojskowych obrony terytorialnej. Całokształt organizacji zaopatrywania podany jest na załączonym schemacie, w którym czerwonymi liniami podwójnymi przedstawiono funkcję rozdziału, a liniami niebieskimi - funkcję dostarczania /odbioru/ środków materiałowych. Reasumując omówione zagadnienia proponujemy przyjąć w stosunku do sił OTK w układzie terytorialnym /z wyjątkiem milicji obywatelskiej i ORMO/ następujące zasady:

- a/ w sprzęt i materiały typowo wojskowe zaopatrywać je przez okręgi wojskowe;
- b/ wydziały zaopatrzenia wojewódzkiego sztabów wojskowych traktować jako organa nadrzędne w stosunku do sekcji zaopatrywania powiatowych sztabów wojskowych i jako organa zaopatrujące siły i środki podległe bezpośrednio wojewódzkim sztabom wojskowym /projekt struktury organizacyjnej wydziału zaopatrzenia WSZW - załącznik nr 2/;
- c/ sekcje zaopatrywania powiatowych sztabów wojskowych uznać za organ zaopatrujący siły i środki podległe bezpośrednio powiatowym sztabom wojskowym.

Zróżkami zaopatrywania byłyby okręgowe składy i rejonowe punkty zaopatrywania, a dowóz odbywałby się w ogniwie: skład - dany oddział transportem oddziału lub transportem będącym do dyspozycji WKO lub PKO. Przydział materiału

i sprzętu odbywałyby się zgodnie z zaopatrzeniami wojewódzkiego sztabu wojskowego akceptowanymi przez WKO.

W pozostałe środki materiałowe i sprzęt zaopatrywać przez odpowiednie cywilne wydziały zaopatrzenia WRN podległe WKO. Wojewódzka Komisja Planowania Gospodarczego występowałaby jako organ nadrzędny w całokształcie zaopatrywania w stosunku do sił i środków obrony terytorialnej w ramach województwa. Zaopatrzenie dostarczane byłoby przez wydziały i sekcje zaopatrywania sztabów wojskowych, podobnie jak w materiały i sprzęt typowo wojskowy.

Zróżkami zaopatrywania byłyby wojewódzkie i powiatowe hurtownie, miejscowe piekarnie i rzeźnie, spółdzielnie produkcyjne oraz składy /stacje benzynowe/ CPN. Dowóz środków materiałowych odbywałby się w ogniwie: źródło zaopatrywania - dany oddział, podobnie jak w poprzednim wypadku /punkt I/. Przydział środków materiałowych realizowany byłby na podstawie zaopatrzenia wojewódzkich sztabów wojskowych przez WKO. Zaopatrywanie oddziałów milicji obywatelskiej i ORMO powinno się odbywać według obecnych zasad w układzie funkcjonalnym.

Oddzielną grupę, nie związaną bezpośrednio z poprzednimi, stanowią oddziały zmilitaryzowane poszczególnych resortów. Podlegają one właściwym resortom i wykonują stawiane im przez nie zadania. Ich zaopatrywaniem i obsługą zajmować się będą odpowiednie organa resortowe.

II. Niektóre zagadnienia zabezpieczenia technicznego wojsk OTK w układzie MON i układzie terytorialnym.

Wraz z rozwojem techniki i szerokim jej zastosowaniem w wojsku wzrasta coraz bardziej znaczenie zabezpieczenia technicznego wojsk w przyszłej wojnie.

W niniejszym referacie z szeregu zagadnień zabezpieczenia technicznego zostanie omówione tylko jedno, a mianowicie zagadnienie organizacji napraw i ewakuacji pojazdów mechanicznych wchodzących w skład wyposażenia wojsk OTK. Omawiając to zagadnienie odpowiemy na następujące pytania:

- 1/ Jakie należałoby przyjmować kryteria do określenia rodzaju napraw w świetle przyjmowanego obecnie tempa działań i głębokości zadań?

2/ Kto powinien organizować i przeprowadzać naprawy?

3 / Kto i jakimi siłami powinien przeprowadzać ewakuację uszkodzonych pojazdów mechanicznych?

Przyjmowane obecnie kryteria określania rodzaju napraw w zależności od stopnia uszkodzenia pojazdu mechanicznego nie odpowiadają wymaganiom współczesnego pola walki, wyzwolony został bowiem na nim ruch w skali dotychczas niespotykanej. Dotyczy to nie tylko wojsk operacyjnych, lecz również niektórych jednostek wojskowych OTK. W działaniach na obszarze kraju - w zwalczaniu oddziałów i grup dywersyjnych, desantów powietrznych i morskich - decydować będzie nie tylko liczebność wojsk OTK, lecz przede wszystkim ich zdolności operacyjne i manewrowe. Zdolności pokonywania dużych przestrzeni w krótkim czasie przerzucania wojsk w rejony zagrożone z innych rejonów kraju dla likwidacji oddziałów dywersyjnych, terminowa likwidacja skutków uderzeń jądrowych, ewakuowanie na czas sił żywych z rejonów zagrożonych i skażonych w rejony bezpieczne - będą stanowić jeden z zasadniczych czynników wpływających na zmniejszenie strat sanitarnych i materiałowych społeczeństwa. Osiągnięcie tego jest możliwe tylko przy pełnej gotowości bojowej i pełnej sprawności technicznej pojazdów mechanicznych.

Uwzględniając powyższe oraz charakter przyszłego pola walki, wydaje się, że organizacja napraw według obecnie przyjmowanych zasad nie zda egzaminu. W warunkach wysokiego tempa działań pozostawianie środków naprawczych dla dokonania naprawy uszkodzonych pojazdów mechanicznych spowoduje ich oderwanie się na dłuższy czas od oddziałów.

Mając to na uwadze, wydaje się rzeczą słuszną, aby na szczeblu oddziału rodzaj naprawy określać na podstawie czasu jej trwania. Czas naprawy uszkodzonego sprzętu powinien być jak najkrótszy, ażeby niedopuszczyć do oderwania się środków naprawczych od oddziału, np. w marszu do kolejnego odpoczynku. W tym celu konieczne jest posiadanie personelu technicznego w wysokich kwalifikacjach umiejącego szybko usunąć uszkodzenie i określić, czy dokonać naprawy własnymi siłami, czy też pozostawić tę czynność innym organom. Należy zaznaczyć, że w działaniach bojowych bardziej opłacalne jest przygotowanie do eksploatacji kilku pojazdów niż jednego, jeżeli czas trwania obu tych napraw byłby

równy. Dlatego też angażowanie środków naprawczych oddziałów do napraw wymagających dłuższego czasu wydaje się niecelowe.

W świetle powyższego należy mieć na uwadze, że w początkowym okresie wojny, który charakteryzują między innymi częste przemarsze wojsk na duże odległości i silne oddziaływanie nieprzyjaciela, na marszrutach i kierunkach działań pozostaną znaczne ilości pojazdów mechanicznych wymagających naprawy. Nasuwa się pytanie. Kto wobec tego na obszarze kraju powinien zająć się organizacją napraw: okręg czy organa wojskowe układu terytorialnego - wojewódzkiego i powiatowe sztaby wojskowe?

Okręg nie posiada / w układzie OTK/ ruchomych warsztatów naprawczych, a gdyby je nawet posiadał w ilości 1-2, to ze względu na obszar też nie byłby w stanie zapewnić szybkich napraw. Wyposażenie okręgów w większą ilość warsztatów polowych z jednej strony budzi wątpliwość czy wszystkie one zostaną ekonomicznie wykorzystane, z drugiej zaś - stwarza dodatkowe koszty dla gospodarki narodowej. Wobec tego należy rozpatrzyć możliwości powiatowych i wojewódzkich sztabów wojskowych. One też nie dysponują etatowymi warsztatami polowymi /ze względów ekonomicznych kraju nie celowe jest, aby je posiadały - ogromny koszt/, lecz jako organa podległe powiatowym i wojewódzkim komitetom obrony mają prawo wykorzystywać siły i środki cywilne do organizacji napraw i ewakuacji pozostawionych w terenie pojazdów mechanicznych.

Porównując wyżej przedstawione możliwości okręgu i sztabów wojskowych wydaje się rzeczą słuszną, aby na obszarze kraju organizacja napraw i ewakuacja pozostawionych w terenie wojskowych pojazdów mechanicznych należała do obowiązków powiatowych i wojewódzkich sztabów wojskowych. Będą one rozmieszczone bliżej niż okręg od uszkodzonych pojazdów mechanicznych i w związku z tym będą mogły szybciej dokonać naprawy uszkodzonych pojazdów. W tym celu powiatowe i wojewódzkie sztaby wojskowe powinny posiadać uprawnienia do organizowania ekip naprawczych i ewakuacyjnych, wykorzystując do tego siły i środki prywatne, uspołecznione i państwowe. Jednostki wojskowe działające w terenie zobowiązane byłyby do meldowania i podawania miejsca pozostawienia pojazdu mechanicznego.

Pojazd mechaniczny pozostawiony byłby na miejscu uszkodzenia

z załogą dla ochrony go przed dewastacją. Ekiipy naprawcze dokonywałyby naprawy na miejscu uszkodzenia, a jeżeli byłoby to niemożliwe, ewakuowałyby pojazd do odpowiedniego warsztatu cywilnego. Po dokonaniu naprawy pojazd mechaniczny dostarczany byłby jednostce macierzystej.

W warunkach garnizonowych naprawy pojazdów mechanicznych w określonym zakresie wykonywałyby jednostki własnymi siłami i środkami - przy szerokim wykorzystaniu miejscowych warsztatów cywilnych, za zgodą właściwego sztabu wojskowego. Pojazdy mechaniczne, których naprawa byłaby niemożliwa siłami i środkami jednostki, skierowywane byłyby do okręgowych stacjonarnych warsztatów naprawczych.

III. Niektóre zagadnienia zabezpieczenia medycznego OTK

W punkcie tym ograniczę się do omówienia zagadnienia organizacji zabezpieczenia medycznego OTK.

W obecnej strukturze organizacyjnej służby zdrowia występują dwa piony: pion wojskowy i pion cywilny. W warunkach pokojowych taka dwutorowość ma swoje uzasadnienie. Należałoby się jednak zastanowić nad jej celowością w okresie wojny. Jeżeli weźmiemy zakres zadań służby medycznej wojskowej i cywilnej /na obszarze kraju/, to ich zasadnicze zadania w większości pokrywają się ze sobą. Wykonywanie zadań przy obecnej strukturze organizacyjnej służby zdrowia odbywałoby się w sposób zdecentralizowany. Wysiłek i tak niewystarczających sił i środków medycznych wobec przewidywanych strat sanitarnych byłby podzielony, co zmniejszyłoby jego efektywność.

Czy w warunkach przyszłej wojny na obszarze kraju podział na służbę medyczną wojskową i cywilną jest celowy i słuszny? Wydaje się, że nie. W przyszłej wojnie ludność cywilna będzie na równi z wojskiem narażona na oddziaływanie nieprzyjaciela. Przy czym należy przypuszczać, że straty wśród ludności cywilnej będą procentowo większe niż w wojskach. Powszechnym będzie zjawiskiem, że w jednym rejonie obok rannych i skażonych żołnierzy znajdą się ranne i skażone osoby cywilne. Przy udzielaniu pomocy medycznej powinny one być traktowane na równi z żołnierzami. Trudno bowiem wyobrazić sobie aby służba medyczna wojskowa w wypadku strat sanitarnych wojskowych i

cywilnych udzielała pomocy tylko rannym żołnierzom, pozostawiając innych służbie medycznej cywilnej, i odwrotnie. Taki stan rzeczy przyniosłby nieoczekiwane następstwa i nie może mieć w żadnym wypadku miejsca. W zakresie udzielania pomocy, szczególnie w rejonach uderzeń jądrowych, tracą się różnice między poszkodowanymi żołnierzami a osobami cywilnymi. W praktyce w szpitalach wojskowych otrzymują pomoc również osoby cywilne, a w cywilnych - żołnierze. W ten sposób zatarte zostaną różnice z okresu pokojowego między zakładami służby medycznej wojskowej i cywilnej. W przyszłej wojnie, a szczególnie w początkowym jej okresie, w wyniku zmasowanych uderzeń jądrowych powstaną ogniska strat sanitarnych pokaźnych rozmiarów /ogromne ilości rannych i skażonych/. Przykład z ćwiczeń podany jest w głównym referacie. Przy tym należy zaznaczyć, że ilość strat sanitarnych będzie nierównomiernie rozłożona w poszczególnych powiatach i województwach. Dla udzielenia możliwie szybko życiowo koniecznej pomocy medycznej poszkodowanym, konieczne będzie dokonywanie manewru siłami i środkami służby medycznej OTK z rejonów niezagrożonych do rejonów dotkniętych skutkami uderzeń bmar.

Uwzględniając powyższe, wydaje się celowe połączenie stacjonarnych sił i środków wojskowej służby medycznej z cywilną według układu terytorialnego i wykorzystywanie ich w czasie wojny w sposób scentralizowany pod jednym kierownictwem. Natomiast siły i środki wojskowej służby medycznej wchodziłyby organicznie - tak jak dotychczas w skład jednostek wojskowych. Ich zadaniem byłoby zabezpieczenie jednostek pod względem medycznym w warunkach polowych. Występowałyby one tylko na szczeblu oddziału, a ich rola i zadania byłyby podobne do roli i zadań sił medycznych występujących na szczeblu oddziałów operacyjnych.

Według wyżej przedstawionej koncepcji strukturalnej, stacjonarne siły i środki /szpitale, przychodnie itp/ wojskowej służby medycznej na szczeblu OW podlegałyby pod każdym względem wojewódzkim wydziałom służby zdrowia. Te z kolei, w zakresie operacyjno-taktycznego wykorzystania podległyby im siły i środki na terenie województwa - oddziałowi służby zdrowia. OW. Przy takim układzie strukturalnym udzielanie pomocy

medycznej poszkodowanym i ich ewakuacja odbywałaby się w sposób następujący.

W jednostkach wojskowych, w warunkach polowych, ranny otrzymałby w jednostce pomoc przedlekarską, a następnie byłby ewakuowany transportem jednostki do najbliższego szpitala, gdzie otrzymałby potrzebną mu pomoc i przebywał tam aż do wyleczenia. Przyjęcie takiego systemu nie tylko nie obniża manewrowości jednostki, lecz daje gwarancję, że ranny otrzyma na czas pomoc chirurgiczną. W wypadku uderzeń bmar na jednostki wojskowe - niezależnie od tego, czy są to jednostki operacyjne, czy OTK - zarówno w warunkach garnizonowych, jak i polowych /w czasie przemarszu/ likwidacja skutków tych uderzeń pod względem medycznym należałaby do sił i środków cywilnej służby medycznej. Takie postawienie sprawy ma duże znaczenie dla wojsk operacyjnych w wypadku wykonania na nie uderzeń jądrowych w czasie przemarszów na obszarze kraju. Pierwszoplanowanym zadaniem tych wojsk, szczególnie w początkowym okresie wojny, jest osiągnięcie w pełnej gotowości bojowej i w nakazanym terminie określonych rubieży lub rejonów. Z tego punktu widzenia angażowanie ich sił i środków do likwidacji skutków wykonanych na nie uderzeń bmar byłoby niecelowe. Siły i środki te oderwałyby się na dłuższy czas od swych oddziałów, co w rezultacie pozbawiłoby je dalszej pomocy medycznej.

Do likwidacji skutków uderzeń bmar konieczne jest posiadanie specjalnych oddziałów medycznych na szczeblu województwa. Sposób organizacji tych oddziałów oraz ich wyposażenie stanowią odrębne zagadnienie, którego tu nie poruszam. Posiadanie takich oddziałów na wymienionych szczeblach wyklucza potrzebę posiadania ich na szczeblu okręgu. Zwalniając OW od bezpośredniego podporządkowania mu wyżej wspomnianych oddziałów, należy zasygnalizować celowość i konieczność posiadania na tym szczeblu szpitali ruchomych. Stanowiłyby one odwód medyczny oddziału służby zdrowia OW. Można by z nich korzystać w wypadku obezwładnienia lub zapełnienia szpitali cywilnych w danym rejonie. Udzielanie pomocy medycznej ludności cywilnej w warunkach normalnych odbywałoby się na obecnych zasadach. Natomiast w rejonach uderzeń bmar - poszkodowany otrzymałby na miejscu zranienia pierwszą pomoc, a następnie byłby ewakuowany do odpowiedniego

szpitala środkami będącymi do dyspozycji cywilnej służby medycznej. O manewrze siłami i środkami służby medycznej z powiatu do powiatu w wypadku zajścia takiej konieczności decydowałby wojewódzki wydział służby zdrowia, a z województwa do województwa /w ramach OW/ - oddział służby zdrowia OW.

Przedstawione wyżej zagadnienia i próby ich rozwiązania wymagają szerszego przeanalizowania i przedyskutowania oraz uwzględnienia istniejących sił i środków medycznych i ich możliwości.

IV. Niektóre świadczenia cywilnych organów administracyjnych i gospodarczych na rzecz wojska oraz organów wojskowych /kwatermistrzowskich/ na rzecz administracji i ludności cywilnej

Z zakresu świadczeń organów i ludności cywilnej na rzecz wojska wydaje się, że najczęściej spotykanymi będą usługi do których można zaliczyć: pranie bielizny i pościeli, kąpiel, odkażanie odzieży, naprawę umundurowania, sprzętu wojskowego i środków transportowych, dostarczanie siły roboczej itp.

W obecnych warunkach MON posiada własne pralnie, które zaspakajają jego potrzeby. Zlokalizowane są one w rejonach rozmieszczenia większych garnizonów. Z chwilą odejścia jednostek operacyjnych na front zewnętrzny, potrzeby MON w zakresie prania bielizny i pościeli mogą ulec zmniejszeniu i nie będą pokrywać się z potrzebami okresu pokojowego. Z tego względu pełne wykorzystanie możliwości pralni wojskowych tylko dla potrzeb wojska budzi zastrzeżenia, ponieważ dowódz bielizny /z licznych, ale liczebnie niedużych jednostek wojskowych OTK/, jaki praktykuje się obecnie, będzie utrudniony ze względów transportowych. Uwzględniając powyższe, wydaje się celowe przekazanie niektórych pralni wojskowych na czas wojny organom cywilnym, a pranie bielizny i pościeli dla szeregu jednostek wojskowych OTK powierzyć pralniom cywilnym. Przy tym należy zaznaczyć, że świadczenia w tym zakresie mogą być, w zależności od warunków, obustronne: np. pralnie użytkowane przez uczelnie wojskowe mogą być wykorzystywane

przez szpitale cywilne itp.

Jeśli chodzi o łaźnie i kąpieliska, należy przypuszczać, że w szerokim zakresie będą tu wchodziły w grę świadczenia obustronne. Łaźnie znajdujące się w koszarach mogą być wykorzystywane do kąpieli skażonej ludności cywilnej, a łaźnie miejskie w miejscowościach, gdzie nie będzie łaźni wojskowej - przez wojsko. Uwzględniając obecną sieć łaźni cywilnych i wojskowych oraz ich przepustowość, można przypuszczać, że sprawa bieżącej kąpieli żołnierzy wojsk OTK nie będzie problemem. Należy się jednak liczyć w pewnych trudnościach w wypadku rozmieszczenia jednostek wojskowych w osiedlach wiejskich i małych miasteczkach w województwach wschodnich. W osiedlach wiejskich na terenie kraju w ogóle nie ma łaźni publicznych; nie ma ich również w niektórych miastach województw wschodnich. Dlatego też posiadanie ruchomych łaźni przystosowanych do odkażających kąpieli wydaje się niezbędne, uwzględniając masowe skażenia środkami promieniotwórczymi ludności cywilnej miejskiej i wiejskiej. Łaźnie takie powinny być do dyspozycji wojewódzkich wydziałów służby zdrowia. Mogłyby one być również wykorzystywane do regularnej kąpieli jednostek wojskowych OTK rozmieszczonych w miejscowościach nie posiadających łaźni publicznych. Znacznie gorzej przedstawia się sprawa kąpielisk odkażających, których według danych z 1954 r. na obszarze kraju znajdowało się 19, o ogólnej ilości siatek około 1400 oraz punktów odkażania odzieży, których było 4 /dane z opisu medyczno-geograficznego/. Taka ilość w żadnym wypadku nie zaspokoi potrzeb ani wojsk OTK, ani ludności cywilnej. Zagadnienie to wymaga rozwiązania przez odpowiednie organa OTK.

Korzystanie z transportu gospodarki cywilnej najczęściej będzie miało miejsce na szczeblu powiatowych i wojewódzkich sztabów wojskowych, na rzecz podległych im teoretycznych jednostek wojskowych. Jednostki te bowiem, ze względu na ich charakter i przewidywane wykorzystanie, powinny dysponować tylko minimalną ilością transportu samochodowego, niezbędnego do zaspokojenia bieżących potrzeb w dowozie środków zaopatrzenia /żywnościowych/. Wyposażenie ich w większą ilość transportu byłoby, wydaje się, niecelowe gdyż prowadziłoby do "zamrażania" transportu. Wykorzystanie z transportu gospodarki

cywilnej polegać będzie na doraźnym dostarczaniu określonych ilości środków transportowych terytorialnym jednostkom wojskowym przez odpowiednie instytucje cywilne - państwowe /PKS/ i uspołecznione w wypadkach prowadzenia działań bojowych przez te jednostki lub realizowania przez nie wzmoczonych przewozów /np. zwózka ziemniaków, jarzyn lub opału na zimę/.

Świadczenia ludności cywilnej jeśli chodzi o pracę na rzecz wojska mogą być różnorodne i można z nich korzystać tylko tam, gdzie nie będzie konieczna praca żołnierzy, tzn. przy wszelkiego rodzaju nagłych i niecierpiących zwłoki pracach załadowczych i wyładowczych, przeładunkowych, przy obsłudze różnych organizowanych punktów dla potrzeb wojska na marszrutach /np.: wydawanie napojów, przygotowywanie i wydawanie gorącej strawy dla małych grup i pododdziałów nie posiadających własnych kuchni polowych/, przy obsłudze technicznej, udzielaniu pomocy medycznej itp.

Świadczenia ze strony wojska na rzecz ludności i organów cywilnych powinny mieć miejsce wówczas kiedy organa cywilne i ludność nie będą mogły pokonać trudności zaistniałych w danej sytuacji. Należy jednak przypuszczać, że nieodzowną będzie pomoc aparatu kwatermistrzowskiego w ewakuacji ludności cywilnej z rejonów zagrożonych i skażonych do rejonów bardziej bezpiecznych i w zorganizowaniu tam zabezpieczenia materiałowego /np. punktów wydawania strawy w kuchniach polowych/. Świadczenia te powinny mieć charakter czasowy.

Wyżej przedstawione sprawy nie wyczerpują całości zagadnienia. Dają one tylko ogólne wyobrażenie o świadczeniach ludności i organów cywilnych na rzecz wojska OTK, i odwrotnie, które mogą być różne i zależeć będą od konkretnych warunków i sytuacji.

V. Zakres świadczeń organów OTK na rzecz wojsk operacyjnych

Powyższa grupa zagadnień jest bardzo złożona i ujmuje szereg problemów, których właściwe ustawienie i rozwiązanie będzie miało istotny wpływ na wykonanie zadań jednostek operacyjnych, zwłaszcza w początkowym okresie wojny. W referacie zostaną one tylko zasygnalizowane, ponieważ próba ich pełniejszego naświetlenia nie jest przy posiadanym zasobie informacji możliwa i celowa.

Do podstawowych zagadnień z zakresu świadczeń organów OTK na rzecz wojsk operacyjnych należałoby zaliczyć:

- organizację i zaopatrywanie w mps w czasie przegrupowania;
- organizację i zaopatrywanie w wodę do celów konsumpcyjnych; technicznych i innych zarówno wojsk własnych, jak i sojusznicznych.

Jest to zagadnienie niezmiernej wagi, biorąc pod uwagę stan i wydajność źródeł wody na obszarze kraju, jej potrzeby oraz możliwości jej skażenia środkami promieniotwórczymi. Rozwiązanie tego problemu nastęrcza wiele trudności i wymaga głębokiej analizy;

- organizację zabezpieczenia medycznego i technicznego oraz organizację likwidacji skutków uderzeń jądrowych. O zagadnieniu tym wspomniano w zabezpieczeniu medycznym i technicznym wojsk OTK. Rozwiązanie tych zagadnień można osiągnąć między innymi przez organizowanie punktów pomocy medycznej i technicznej na marszruchach przegrupowujących się wojsk operacyjnych siłami i środkami obrony układu terytorialnego;
- zagadnienie organizacji tyłów - sprecyzowanie i określenie kompetencji kwatermistrzostwa Frontu w stosunku do organów OTK w wypadku pokrywania się obszaru tyłów frontu z obszarem kraju, i szereg innych.

Z chwilą wyjścia wojsk operacyjnych poza granice kraju wyłonią się dodatkowe zagadnienia, do których należy zaliczyć:

- dowóz środków materiałowych dla potrzeb Frontu zewnętrznego oraz związane z tym zabezpieczenie transportów między obszarem kraju, a obszarem Frontu;
- fachowe przygotowanie rezerw ludzkich dla uzupełnienia strat w stanie osobowym aparatu kwatermistrzowskiego i jednostek tyłowych w wojskach operacyjnych;
- przygotowanie pomieszczeń i zapewnienie odpowiednich warunków leczenia rannym i chorym przybywającym na obszar kraju z baz szpitalnych Frontu itp.

Do obecnej chwili nie zostały jeszcze określone udział i zadania organów OTK w rozwiązywaniu podanych zagadnień. Po sprecyzowaniu ich będzie można naświetlić szerzej przedstawione zagadnienia.

Wniosek:

W świetle przedstawionych zagadnień i problemów należy przypuszczać, że:

- w przyszłej wojnie pola i zadania zaplecza niespółmiernie wzrosną w stosunku do ubiegłej wojny. Zaplecze jako źródło siły frontu zewnętrznego znajdzie się w trudnych i skomplikowanych warunkach na skutek rozgrywających się na nim walk frontu wewnętrznego. Przed wojskowymi i cywilnymi organami zaopatrywania powstaną nowe problemy, z którymi dotychczas się nie spotykały. /problemy zaopatrywania i obsługi sił i środków wchodzących w skład frontu wewnętrznego/.
- Cechą charakterystyczną w systemie zaopatrywania i obsługi wojsk w przyszłej wojnie będzie występowanie dwu odrębnych pionów: pionu zaopatrywania i obsługi sił i środków OTK frontu wewnętrznego i drugiego pionu - pionu zaopatrywania i obsługi wojsk operacyjnych frontu zewnętrznego. Pion pierwszy powinien ujmować problematykę zaopatrywania i obsługi jednostek wojskowych w układzie MON oraz sił i środków obrony w układzie terytorialnym i resortowym. W pionie drugim natomiast należy rozróżnić grupę zagadnień ujmujących problematykę zaopatrywania i obsługi systemu polowego: Front - ogniwa pośrednie - żołnierz oraz drugą grupę zagadnień ujmującą problematykę świadczeń organów OTK na rzecz wojsk operacyjnych /front zewnętrzny/.
- Na miejsce dywizyjnego ogniwa zaopatrywania występującego w czasie pokoju trzeba będzie, po jego odejściu do frontu zewnętrznego, zorganizować na czas wojny rejonowe zarządy zaopatrywania.
- Zaopatrywanie i obsługę sił i środków OTK trzeba będzie zorganizować w oparciu o istniejące w okresie pokoju i pozostające na terytorium kraju na czas wojny organa zaopatrujące oraz obsługi wojskowe i cywilne.
- Struktura organizacyjna organów zaopatrujących w czasie wojny będzie odpowiadać i w zasadniczych zagadnieniach opierać się na strukturze organizacyjnej okresu pokojowego.
- W zabezpieczeniu technicznym wojsk OTK i wojsk operacyjnych na obszarze kraju będą zaangażowane w szerokim zakresie siły i środki cywilne. Naprawą i ewakuacją uszkodzonego sprzętu

wojskowego pozostawionego w terenie powinny się zajmować terytorialne powiatowe i wojewódzkie sztaby wojskowe.

- Zabezpieczenie medyczne wojsk OTK wskazane byłoby zorganizować w oparciu o organiczne siły i środki medyczne jednostek wojskowych oraz szpitali cywilnych. Na szczeblu okręgu wojskowego należałoby zorganizować odwód medyczny w postaci szpitali ruchomych.
- Likwidacją skutków uderzeń jądrowych wykonanych na wojska OTK i wojska operacyjne w czasie ich przemarszów na front zewnętrzny zostaną obciążone siły i środki powiatowych i wojewódzkich wydziałów służby zdrowia. W tym celu na szczeblu wojewódzkim powinien być zorganizowany oddział specjalnej pomocy medycznej.

Przedstawione w niniejszym referacie zagadnienia nie wyczerpują w całości poruszonych problemów. Szeroka dyskusja nad nimi oraz głęboka ich analiza będą zasadniczymi czynnikami pozwalającymi właściwie je naświetlić i rozwiązać.

Załączniki:

- nr 1 - Schemat zaopatrywania sił i środków OTK w układzie MON i układzie terytorialnym /projekt/.
- nr 2 - Projekt struktury organizacyjnej wydziału zaopatrzenia wojewódzkiego sztabu wojskowego.

Odbito 40 egz.

Egz. nr 1-40 bibl. tajna

Wyk. ppłk MIKURENDA

Druk. K. L.

Nr. ks. 2287/WW

P R O J E K T

struktury organizacyjnej i zadań wydziału zaopatrzenia wojewódzkiego sztabu wojskowego

Wydział zaopatrzenia wchodzi w skład sztabu wojskowego WKO. Pracą wydziału kieruje szef wydziału, który podlega bezpośrednio szefowi sztabu.

Szef wydziału powinien być odpowiedzialny za organizację zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej podległych PSzW oraz za zaopatrywanie i obsługę sił i środków obrony terytorialnej podległych WSzW.

Wydział zaopatrzenia powinien się składać z odpowiednich komórek które wykonywałyby zadania wynikające z przeznaczenia wydziału zaopatrzenia. Komórki te można by nazwać sekcjami. Uwzględniając ogólne zadania i przeznaczenie wydziału zaopatrzenia /materiałowe, techniczne i medyczne zabezpieczenie oraz obsługa sił i środków obrony terytorialnej podległych PSzW i WSzW/ oraz przedstawioną w referacie organizację zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej - zostaną przedstawione poniżej dwa warianty organizacji wydziału zaopatrzenia.

W skład wydziału zaopatrzenia powinny wchodzić następujące sekcje:

Wariant I

- sekcja organizacji i planowania;
- sekcja zabezpieczenia technicznego i uzbrojenia;
- sekcja zabezpieczenia intendenckiego;
- sekcja finansowa,

Ogólne zadania poszczególnych sekcji w tym wariantcie byłyby następujące:

Sekcja organizacji i planowania - zagadnienia związane z organizacją zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego oraz przedsięwzięć taktyczno-operacyjnych WSzW, a także

zagadnienia transportowo-przewozowe. Kierownik sekcji byłby organizatorem i koordynatorem pracy w wydziale zaopatrzenia. Sekcji zabezpieczenia technicznego i uzbrojenia - organizacja zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej podległych PSZW w broń i amunicję, sprzęt służby samochodowej i inżynierjno-saperski oraz zaopatrywanie w wymieniony sprzęt^{sił} i środków obrony terytorialnej podległych WSZW. Ponadto kierownik sekcji byłby odpowiedzialny za organizację napraw i ewakuację wojskowego sprzętu technicznego, pozostawionego w terenie przez wojska operacyjne i OTK.

Sekcji zabezpieczenia intendenckiego - organizacja zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej podległych PSZW w mps, żywność umundurowanie i sprzęt kwaterunkowy oraz zaopatrywanie w wymienione materiały i sprzęt sił i środków obrony terytorialnej podległych WSZW. Ponadto sekcja ta organizowałaby naprawy umundurowania, kąpiel, pranie bielizny i pościeli.

Sekcji finansowej - dokonywanie rozliczeń i wszelkiego rodzaju operacji finansowych wynikających z działalności WSZW i podległych mu terytorialnych jednostek wojskowych oraz PSZW.

Wariant II

- sekcja organizacji i planowania;
- sekcja zaopatrywania w sprzęt i materiały typowo wojskowe;
- sekcja zaopatrywania w sprzęt i materiały niewojskowe;
- sekcja zabezpieczenia technicznego i przewozów;
- sekcja finansowa.

W tym wariantcie ogólne zadania poszczególnych sekcji przedstawiałyby się następująco:

Sekcji organizacji i planowania - jak w poprzednim wariantcie, z wyjątkiem zagadnień transportowo-przewozowych.

Sekcji zaopatrywania w sprzęt i materiały typowo wojskowe - organizacją zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej podległych PSZW w broń i amunicję, sprzęt i materiały inżynierjno-saperskie i umundurowanie oraz zaopatrywanie w wymieniony sprzęt i materiały sił i środków obrony terytorialnej podległych WSZW. Ponadto sekcja ta organizowałaby naprawy umundurowania, kąpiel, pranie bielizny i pościeli.

Sekcji zaopatrywania w sprzęt i materiały niewojskowe - organizacja zaopatrywania sił i środków obrony terytorialnej podległych PSzW w mps i żywność oraz zaopatrywanie w wymienione materiały sił i środków obrony terytorialnej podległych WSzW.

Sekcji zabezpieczenia technicznego i przewozów - organizowanie wszelkiego rodzaju przewozów środków materiałowych i sprzętu dla potrzeb sił i środków obrony terytorialnej podległych WSzW i PSzW oraz organizacja zabezpieczenia technicznego w/w sił i środków. Ponadto kierownik sekcji byłby odpowiedzialny za organizację napraw i ewakuację wojskowego sprzętu technicznego pozostawionego w terenie przez wojska operacyjne i OTK.

Sekcji finansowej - jak w wariantcie pierwszym.

Przedstawione wyżej warianty posiadają swoje dodatnie i ujemne strony, jednakże aby odpowiedzieć na pytanie, który z nich jest lepszy należałoby je sprawdzić praktycznie na ćwiczeniach.

Dla wykonania prac związanych z zaopatrywaniem i obsługą sił i środków obrony terytorialnej podległych WSzW, wydział zaopatrzenia będzie wykorzystywał środki transportu przydzielane mu przez WKO oraz stacjonarne cywilne urządzenia i zakłady przetwórcze. Do takich zakładów i urządzeń należy zaliczyć: piekarnie, rzeźnie, pralnie, łaźnie itp.

Sposób i okoliczności wykorzystywania cywilnych środków transportowych podane zostały w referacie w punkcie "D".

Do zadań wojewódzkiego wydziału zaopatrzenia w szczególności powinny należeć:

A. W czasie pokoju:

- opracowanie planu materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia przedsięwzięć operacyjno-taktycznych ujętych w planie obrony terytorium województwa i uaktualnianie go w zależności od zmian w zasobach i sytuacji w województwie;
- organizacja zaopatrywania w środki materiałowe i sprzęt bojowy sił i środków obrony terytorialnej podległych;
  - a/ wojewódzkiemu sztabowi wojskowemu,
  - b/ powiatowym sztabom wojskowym;
- prowadzenie ewidencji przydzielonych zapasów środków materiałowych, sprzętu technicznego i ich lokalizacji na szczeblu województwa;
- znajomość stanu i możliwości wojewódzkich zakładów wytwórczych i naprawczych oraz możliwości wykorzystania ich dla celów wojskowych;

- wyznaczanie cywilnych zakładów przetwórczych /piekarnie, rzeźnie,/ zakładów obsługi /pralnie, łaźnie, fryzjernie/ i zakładów naprawczych /warsztaty naprawy sprzętu technicznego, umundurowania/ do pracy i świadczeń na rzecz sił i środków obrony terytorialnej podległych WSzW i PSzW oraz określenie i ustalenie z odpowiednimi organami WRN zakresu ich pracy;
- ustalenie z odpowiednimi organami WRN sposobu odbioru środków materiałowych i sprzętu potrzebnych w celu planowego zaopatrywania terytorialnych jednostek wojskowych podległych WSzW i PSzW /dotyczy środków materiałowych i sprzętu, które dostarczane będą z placówek i instytucji podległych WRN/;
- kontrola stanu technicznego oraz nadzór nad właściwym przechowywaniem, konserwacją i eksploatacją wytypowanych do świadczeń na rzecz WSzW i PSzW cywilnych zakładów przetwórczych, obsługi, warsztatów naprawczych i pomieszczeń;
- uzgadnianie z wojewódzkim organem komunikacyjnym zasad i sposobów wykorzystania z cywilnych środków transportowych dla przewozu środków materiałowych i sprzętu dla potrzeb sił i środków obrony terytorialnej;
- organizacja i prowadzenie szkolenia fachowego z powiatowymi sekcjami zaopatrzenia i pododdziałami tyłowymi terytorialnych jednostek wojskowych szczebla wojewódzkiego i powiatowego;
- sprawowanie kontroli i nadzoru nad działalnością powiatowych sekcji zaopatrywania;
- dokonywanie wszelkiego rodzaju operacji finansowych wynikających z działalności WSzW i PSzW.

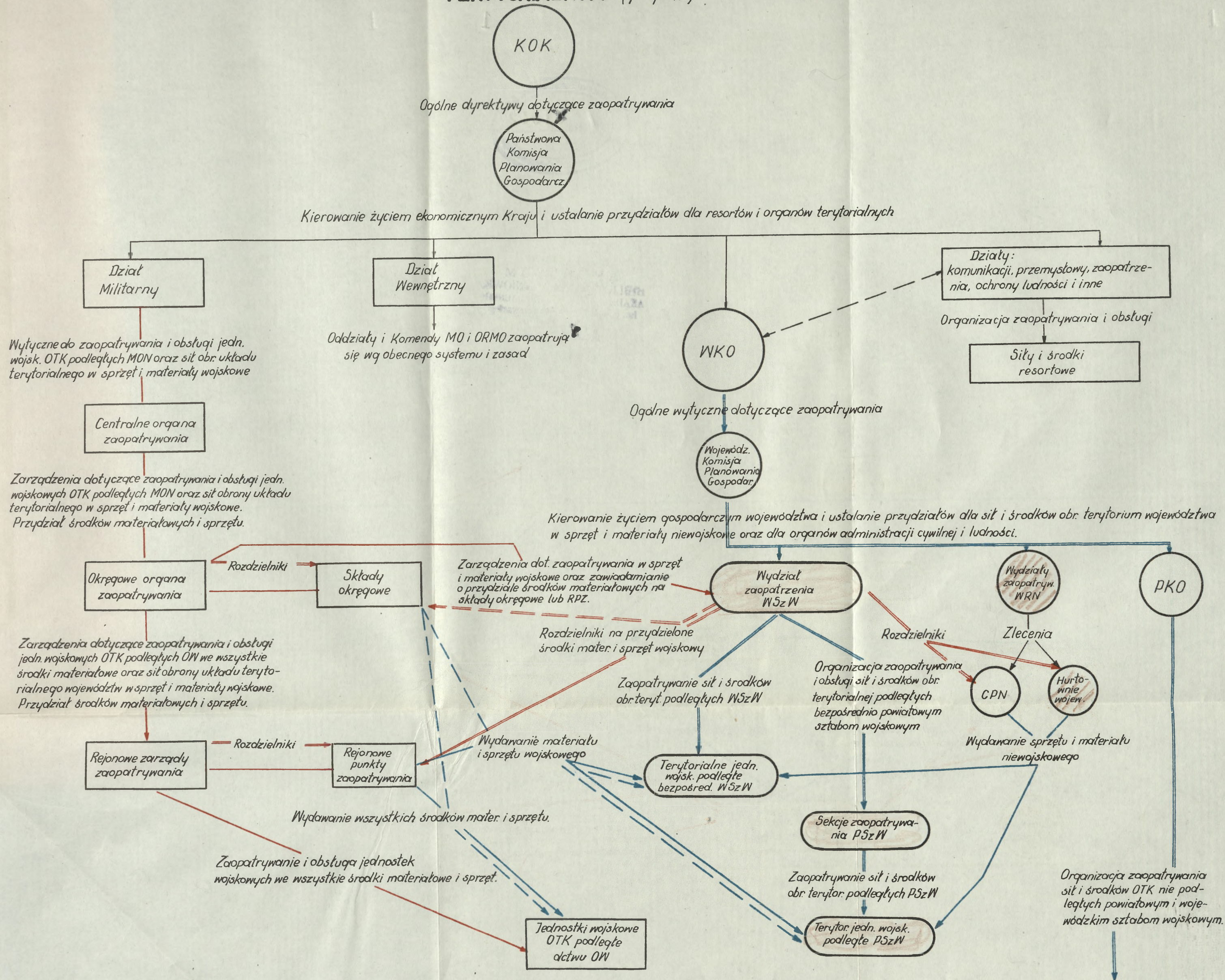
B. W okresie bezpośredniego zagrożenia i w czasie działań wojennych

- realizacja planu materiałowego, technicznego i medycznego zabezpieczenia przedsięwzięć operacyjno-taktycznych ujętych w planie terytorium województwa i ewentualne opracowywanie nowych planów wynikających z zaistniałych sytuacji;
- terminowa organizacja zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego terytorialnych jednostek wojskowych podległych WSzW oraz jego przedsięwzięć operacyjno-taktycznych;

- przyjęcie od WRZKB i WRN wytypowanych pomieszczeń dla potrzeb WSzW i PSzW oraz podległych im terytorialnych jednostek wojskowych;
- nadzór i kontrola pracy zakładów naprawczych i obsługi na rzecz terytorialnych jednostek wojskowych podległych WSzW i PSzW;
- organizowanie zbierania podległych żołnierzy z rejonów masowych strat bezpowrotnych /od uderzeń bmar w czasie przemarszu wojsk operacyjnych/ oraz ich grzebania;
- organizowanie napraw i ewakuacji uszkodzonych pojazdów mechanicznych i wojskowego sprzętu technicznego pozostawionego w terenie oraz w rejonach uderzeń bmar;
- przedstawienie wniosków^o obronie i ochronie obiektów i urządzeń wykorzystywanych przez wojska;

Są to zadania wykonywane przez wydział zaopatrzenia w czasie działań wojennych, oprócz tego wydział będzie musiał wykonywać zadania wykonywane w okresie pokojowym oraz inne zadania, wynikające z zaistniałych sytuacji, zlecone przez OW.

SCHEMAT ORGANIZACJI ZAOPATRYWANIA SIŁ I ŚRODKÓW OTK W UKŁADZIE MON I UKŁADZIE TERYTORIALNYM (projekt)

Uwagi: W niniejszym schemacie nie wykazano:

- sposobu napływu środków materiałowych i sprzętu do składów centralnych i okręgowych;
- organizacji zaopatrzenia w środki spożywcze z gospodarki rolnej; w pieczywo, mięso i jego przetwory.

Przedstawienie powyższych zagadnień zaciemnitoby przedstawione zagadnienia.